

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTER FINANSÓW

FN/UF/0602/2-1/BDH/08/MB/7-223/1340

Warszawa, dnia 28 lipca 2008 r.

SEKRETARYAT
Biura Prac Senackich
Wpłynęło dn.....zai.....
nr. 5670.....podpis.....

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 29.07.08.
nr. 4609 podpis.....

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu RP

Szanowny Panie Marszałku,

W związku z oświadczeniem, złożonym przez Pana Senatora Krzysztofa Kwiatkowskiego podczas 15. posiedzenia Senatu RP w dniu 11 lipca 2008 r. w sprawie „pułapek bankowych i nieuczciwych praktyk, jakie banki stosują wobec swoich klientów” w związku z oferowaniem przez banki produktów finansowych (pismo nr BPS/DSK-043-654/08 z dnia 16 lipca 2008 r.), przedstawiam następujące wyjaśnienia.

Opisana przez Pana Senatora sprawa dotyczy wielu aspektów związanych z usługami finansowymi. Należy jednak wyraźnie odróżnić kwestię prawnego uregulowania poszczególnych usług finansowych od praktyki bankowej i działań instytucji sprzedających usługi finansowe, a także od postępowania i nawyków klientów tych instytucji.

Zarówno rachunek bankowy, karta płatnicza, jak i kredyt konsumencki są szczegółowo uregulowane w przepisach prawa, które często stanowią implementację prawa Unii Europejskiej, wyznaczającego wysokie standardy ochrony konsumentów. Zasady funkcjonowania rachunków bankowych regulują: art. 725 – 733 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93, z późn. zm.) oraz art. 49 - 62 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 655, z późn. zm.). Kwestie związane z funkcjonowaniem kart płatniczych (debetowych lub kredytowych) aktualnie reguluje ustawa z dnia 12 września 2002 r. o elektronicznych instrumentach płatniczych (Dz. U. Nr 169, poz. 1385, z późn. zm.).

Do posiadania rachunku bankowego, jak i karty płatniczej konieczne jest podpisanie osobnej umowy. Zarówno w umowie rachunku bankowego (na podstawie art. 52 ust. 2 pkt 6 Prawa bankowego), jak i w umowie karty płatniczej (na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 7 ustawy o elektronicznych instrumentach płatniczych) określa się rodzaj i wysokość opłat i prowizji za świadczone usługi oraz warunki ich zmiany.

W związku z powyższym, obie ww. umowy należy traktować jako osobne usługi, a bank może pobierać zgodnie z prawem opłaty z ich tytułu. Należy jednocześnie zaznaczyć, iż istnieje możliwość posiadania rachunku bankowego bez karty płatniczej, a także posiadania karty kredytowej bez posiadania rachunku bankowego w tej samej instytucji finansowej. W związku z powyższym nie ma uzasadnienia do wprowadzenia zakazu pobierania opłat za korzystanie z karty płatniczej w sytuacji, w której klient ponosi koszty korzystania

z rachunku bankowego, ponieważ są to dwie oddzielne umowy. Pragnę jednocześnie wskazać, że oferty banków w tym zakresie są zróżnicowane, a na rynku istnieją także instytucje, które nie pobierają żadnych opłat za posiadanie rachunku bankowego lub za wydanie i użytkowanie karty płatniczej.

Odnosząc się do kwestii ubezpieczenia kart płatniczych należy podkreślić, iż są to dodatkowe usługi, z których konsument często może zrezygnować bądź skorzystać z usług instytucji oferującej kartę płatniczą bez dodatkowego ubezpieczenia.

Dodatkowe ubezpieczenie dotyczy zazwyczaj ograniczenia odpowiedzialności posiadacza karty za transakcje dokonane po jej utracie (zazwyczaj w przypadku kradzieży karty). Należy jednak podkreślić, iż już na podstawie ustawy z dnia 12 września 2002 r. o elektronicznych instrumentach płatniczych posiadaczowi karty przysługuje wysoki poziom ochrony w takiej sytuacji. Zgodnie z art. 28 ww. ustawy posiadacz karty w ogóle nie obciążają transakcje kartą utraconą od momentu zgłoszenia jej utraty do banku. Jednocześnie do czasu zgłoszenia kradzieży karty, posiadacz obciążają operacje jedynie do kwoty stanowiącej równowartość w złotych 150 euro. Jeżeli jednak dokonanie tych transakcji nastąpiło wskutek nienależytego wykonania zobowiązania przez bank lub przyjmującego kartę do realizacji, w takiej sytuacji posiadacz nie ponosi żadnej odpowiedzialności. Proponowane przez banki ubezpieczenia zazwyczaj rozszerzają zakres ochrony posiadacza karty i nie są warunkiem skorzystania z ochrony przysługującej z mocy prawa.

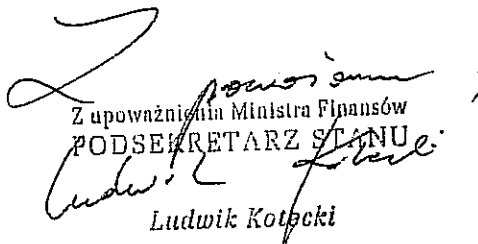
Proponowane przez Pana Senatora Krzysztofa Kwiatkowskiego wprowadzenie tak zwanego „pakietu minimalnego, w którym ubezpieczenie karty płatniczej, jej wydanie i korzystanie z rachunku bankowego objęte byłoby jedną opłatą”, w opinii Ministerstwa Finansów, mogłoby doprowadzić do ogólnego wzrostu kosztu usług finansowych. Działanie takie mogłoby negatywnie wpłynąć na konkurencję między instytucjami finansowymi. Aktualnie dostępne są oferty kart płatniczych, w których istnieje możliwość doboru rodzaju ubezpieczeń w zależności od potrzeb konsumenta bądź całkowitej rezygnacji z dodatkowego ubezpieczenia. W takiej sytuacji konsument, mając możliwość rezygnacji z ubezpieczenia, może obniżyć ogólne koszty korzystania z karty. Dodatkowo w ofertach banków niektóre z opłat nie są pobierane, gdy konsument aktywnie korzysta z karty płatniczej. W związku z powyższym, wprowadzając ww. pakiet minimalny, wzrosłyby ogólne opłaty za korzystanie z kart płatniczych, ponieważ w tej opłacie instytucje finansowe zawarłyby koszty obowiązkowego ubezpieczenia. Sytuacja taka byłaby niekorzystna dla konsumentów, którzy nie chcą korzystać z takiego ubezpieczenia. Co więcej wprowadzenie jednej opłaty prowadziłoby do ukrycia rzeczywistych kosztów poszczególnych usług oferowanych w pakiecie.

W tym miejscu należy jednak wskazać, iż dla skutecznej ochrony klientów przed „pułapkami i nieuczciwymi praktykami, jakie banki stosują wobec swoich klientów” nie wystarczy istnienie samych przepisów chroniących klientów. Przytoczone w oświadczeniu problemy wynikają często z nierzetelnego postępowania instytucji finansowych, ale mogą również dotyczyć niewłaściwych zachowań klientów wynikających z braku odpowiedzialności lub braku odpowiednich nawyków (np. nieczytanie zawieranych umów).

Ochrona klientów usług finansowych i kontrola tych instytucji pod kątem przestrzegania obowiązujących przepisów należy w szczególności do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz Komisji Nadzoru Finansowego. Instytucje te, zgodnie z obowiązującymi przepisami, mogą prowadzić postępowania w sprawie naruszania przez banki przepisów, wprowadzania klientów w błąd, a także stosowania w umowach niedozwolonych postanowień umownych. Ministerstwo Finansów nie posiada uprawnień w tym zakresie.

Jednocześnie, w opinii Ministerstwa Finansów, wprowadzanie nowych przepisów i obostrzeń może nie odnieść skutku, jeżeli osoby, których dotyczy nie będą świadome swoich praw. Biorąc powyższe pod uwagę konieczne jest promowanie aktywnych zachowań klientów, którzy zawierając umowy o usługi finansowe zapoznają się z ich postanowieniami i poznają swoje prawa i obowiązki. Jedynie w takiej sytuacji klient będzie w stanie świadomie dokonać wyboru dodatkowych umów ubezpieczenia, z nich zrezygnować lub wybrać inną instytucję finansową oferującą najbardziej dla niego optymalny zakres świadczonych usług.

Podsumowując, wydaje się, iż obowiązujące przepisy w wystarczającym stopniu regulują prawa i obowiązki zarówno konsumentów, jak i instytucji finansowych. Należałoby jednak promować działania w zakresie edukacji finansowej, co będzie miało znaczenie dla dokonywania przez konsumentów świadomych wyborów i podejmowania właściwych decyzji. Jednocześnie wskazane problemy powinny zostać raczej rozwiązane poprzez eliminowanie ewentualnych nieuczciwych praktyk stosowanych przez poszczególne instytucje finansowe.

Z upoważnienia Ministra Finansów
PODSEKRETARZ STANU
Ludwik Kotwicki